

Pelka Şirketler Grubu Murahhas Üyesi
N. Bülent DAMAR

"ÖZGÜR DÜŞÜNMEYE EVET GÜDÜLMEMEYE HAYIR"

Söyleşi: Semra TUŞALP

• Sn. Bülent Damar, bize kısaca özgeçmişinizden söz eder misiniz?

• 1947 Ankara doğumluyum. İlkokulu Erzurum'da, Ortaokulu Talaş Amerikan Koleji'nde, Liseyi ise Tarsus Amerikan Koleji'nde bitirdim. 1966 yılında girdiğim ODTÜ Elektrik Mühendisliği Bölümü'nden 1970'de mezun oldum. 1974'de meslekdaşım Serpil ile evlendim. 16 ve 9 yaşlarında iki oğlumuz var. 1970 ile 1980 yılları arasında TEK'de çalıştım, özel sektörde çeşitli görevlerde bulunduktan sonra şu anda, 1985 yılında kuruluşuna da katkıda bulunduğum Pelka Elektrik isimli özel şirkette yönetici olarak çalışmaktayım.

• Elektrik Mühendisliği mesleğini bilinçli mi, yoksa tesadüfler sonucu mu seçtiniz? Bugün gönlünüzde yatan meslek nedir? Neden?

O Elektrik mühendisliğini bilinçli olarak seçtim. Üniversiteye gireceğim zaman ODTÜ Elektrik ve A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni kazanmıştım. Uzunca düşündüm. Sosyal olaylar ilgimi çekerken, mühendislik mesleği ve özelde elektrik mühendisliği tutkumdan vazgeçemeyeceğime karar vererek elektrik mühendisliğini seçtim. Tüm yaşantım boyunca mühendislik işlerini sosyal-siyasal katkılarla zenginleştirmeye çalıştım. Zaman geldi siyasi - sosyal faaliyetlerim elektrik mühendisliğinin önüne geçti. Kimi zaman ise mühendislik çalışmalarım daha önde idi. Kanımca hiç bir meslek, yaşamın ve onun belirleyicisi olan sosyal yapının dışında olamaz. İzole edilmiş meslek yaşamı tarifi bence gerçeğe uygun değildir ve bir kaçışın ifadesidir. Avukat da, esnaf da, yönetici de, mühendis de yaşamın bireysel ve ekonomik işlevleri yanında sosyal ve siyasi

Kanımcı hiç bir meslek, yaşamın ve onun belirleyicisi olan sosyal yapının dışında olamaz. İzole edilmiş meslek yaşamı tarifi bence gerçeğe uygun değildir ve bir kaçışın ifadesidir. Avukat da, esnaf da, yönetici de, mühendis de yaşamın bireysel ve ekonomik işlevleri yanında sosyal ve siyasi boyutlarında da görev almalıdır.

boyutlarında da görev almalıdır. Aksi tavırlar daha önce belirttiğim gibi bir kaçış veya yaşamın genel kuralları dışı bir tutumu ifade eder.

Bugün esas olarak elektrik mühendisliği dalında yönetici olarak görev yapmaktayım. Teknik konuları daha çok arkadaşlarıma bırakmış durumdayım ancak yine de zaman zaman teknik detaylarla uğraşıyorum. Elektrik mühendisliği meslek olarak çok memnun olduğum ve başka bir mesleğe gıpta ile bakmadığım bir meslek. Ancak eğitimim süresinde yöneticilik bilimine yönelik ek bir eğitim almamış olmanın eksikliğini zaman zaman hissettim. Bunu tamamlamak için çeşitli çalışmalar yapıp kurslara katıldım. Ancak mesleki tatmin açısından yöneticilik eğitiminin önemini her zaman hissettiğimi ve mühendislik eğitimine eklenmesi gerektiğini zamanla daha iyi anladım.

• Başarılı meslek yaşamınızı herkes gibi biz de izliyoruz. Şu anda bulunduğunuz konumda, mesleğinizde istediğiniz, amaçladığınız yerde misiniz?

• Bence insanın amaçladığı yerde olması tanımlı çok anlamlı değil. Toplum ve insan yaşamı sürekli gelişiyor, bakış açılan değişiyor, gereksinimler artıyor,

refah düzeyi yükseliyor, toplumun sorunları değişip çeşitleniyor yani kısaca yaşam hergün insanın önüne yeni hedefler koyuyor. Statik bir amaç bugün için artık olası değil dolayısı ile meslekte de amaçlanan yerde olmak olası değil. Ülkemiz elektrik alanında çok önemli yerlere gelmiş olmasına karşın henüz gelişmiş ülke düzeyine ulaşmış değil. Dolayısı ile bizim alanımızda çalışan insanların amaçlarına ulaşması diye bir durum bence objektif olarak yok. Elektrik toplum yararı ve refah düzeyinin yükseltilmesi ile doğrudan ilişkili. Dolayısı ile toplumsal bakış açısından hiç bir meslektaşımın amacının bugünkü durum olacağını sanmıyorum. Kişisel mesleki tatmin açısından soruya bakarsak bunun yanıtını yine evet diye vermek çok güç benim için. Çünkü ben hiç bir zaman kendime tek başına bir amaç edinmedim. Bir adım atınca bir

sonuçlardan, özel sektörde yaptıklarımızın yarattığı elle tutulur eserlerden her zaman gurur duydum. Bunların topluma sağladığı yararları gördükçe keyif aldım. Bunları yaparken neden olduğumuz çeşitli kırınlıklara üzüldüm. Sonuç olarak, mesleki anlamdaki çalışmalarımı sosyal ve zaman zaman siyasi çalışmalarla bütünleştiremediğim zamanların hayal kırıklıklarının hepsinden fazla beni etkilediğini de belirtmeden geçmek istemiyorum.

• Sizce başarının sırrı nedir?

O Başarının sırrını açıklamak benim için genelleme yapmadan olası olabilir. Benim görüşüme göre başarı ancak başarısızlıkları yenerek elde edilebilir. Çalışmanın, direnmenin, topluma güvenmenin, eleştirenin çekinmemenin özellikle deneylerden kaçınmamanın,

sonraki adıma yer açılıyor diye düşündüm hep. Dolayısı ile kişisel tatmin açısından da amaçladığım ve "rahatlayayım artık" diyebileceğim bir yerde değilim. Öyle bir gün olur mu onu da bilmiyorum.

Ancak bu, yaptıklarımızın getirdiği objektif sonuçları inkar ettiğim anlamına alınmamalı. Bunları yaparken TEK'de çalışırken elde ettiğimiz

aykırı ve yanda görüşlere önem vermenin ve kararlı olup karar verebilmenin de önemli öğeler olduğu kanısındayım. Bu öğelerin ise ancak özgür düşünme niteliğine sahip olup güdülmeye direnme gücü ile elde edilebileceğine inanıyorum. Bu yapının oluşmasında ise eğitim ve toplumsal etkileşimin etkisi çok önemlidir.

Biz bugüne göre daha özgür bir

yapı içerisinde üniversite yaşamını geçirdik. 1961 Anayasası'nın getirdiği görece özgürlük ortamında gençlik yıllarına geçtik. Ülkemizi severek, insanlarımızı severek, ülkemiz ve insanlarımız için daha iyi şeyler yapma çabası içerisinde içimizde yanan devrim ateşi ile çocukluktan çıktık. Özgür düşünüp özgür yaşamayı bunu sol siyasi düşünce vasıtası ile hayata geçirmeyi ve topluma yerleştirmeyi hedef aldık. Bunun için o günün koşullarında oluşan siyasi etkileşimler içerisinde yaşadık. Toplum bizleri kabul etmedi, üst yapı çeşitli siyasi darbelerle bizleri bu siyasi yaşamın dışına attı. Çeşitli cezalara çarptırdı, işkenceler yaptı. Bunların hepsini ben gerek 12 Mart gerek 12 Eylül'de şahsen yaşadım. Ancak toplumun tüm bu karşı tepkileri bendeki özgür düşünme ve güdülmeye direnme niteliklerini değiştirmede. Bence eğer başarılı isem başarımın sırrı işte bu iki niteliğimdir.

- Bir "mühendis-yönetici" olarak bugünün genç elektrik mühendislerini nasıl buluyor sunuz?

O Yukarıda anlattıklarım çerçevesinde 1980 sonrası eğitimin de etkisi ile bugünkü genç elektrik mühendislerinde mesleki bilgi ve yönetim açısından eksiklikler görüyorum. Bu genelde onların suçu değil toplumun bulunduğu noktada onlara verilmek istenen işlevin bir sonucu, ancak bu durumu aşmak için kişisel çaba içine girme zorunlulukları olduğu kanısındayım. Tabii toplumda sınıflar ve katmanların arasının bu kadar açılmasının getirdiği çelişkileri de yaşayan bu gençler çeşitli aymazlıklar içerisinde düşmekte. Bu aymazlıkların en basiti de kendilerine işlenen köşeyi dönme ideolojisini hayata geçirme çabaları. Köşeyi dönemeyeceklerinin farkında olmadan köşeyi dönmek için

çalışıp var olan niteliklerini de yavaş yavaş kaybediyorlar. Bir de bu köşeyi dönenlerin sistemin gereği olduğunu farkedemiyorlar. Dolayısı ile de başarı oranları ve topluma karşı yararları azalıyor. Bence bu duyguları yenmeleri için şahsi gayret göstermeleri ve kişisel tatmin ile toplumsal tatmini birleştirerek çalışma hayatında bir sentez bulmaya yönelmeleri başarılı olabilmelerinin birinci koşulu olarak ele alınmalıdır. Bunun için de yaşamın içine girmeleri gerekir, dışardan olmaz bu. Söz buraya gelmişken ben özellikle sol tandanslı bazı arkadaşların davranışları ile ilgili bazı gözlemlerimi de aktarmak isterim. Bu arkadaşlar inandıkları düşünce sistemini bence yanlış uygulayarak, çalıştıkları özellikle özel sektöre ait işyerlerinde fazla iş yapmadan en yüksek geliri elde etmenin kendilerinin sömürülmesini azaltacağı düşüncesi ile davranıyorlar. Doğal olarak bunun sonucu olarak da hem başarılı olamıyorlar hem de mesleki olarak köreliyorlar ve sonuçta güdülen konumunda kalıyorlar. Ayrıca bu arkadaşlar Devlet'in en büyük ve etkin "özel sektör" olduğunu unutarak devlet özel sektör ayrımı yapıp devlet olunca daha çok çalışma yönünde tavır koyuyorlar. Bence böylece inandıkları dünya görüşünün tam zıddını uyguluyorlar ve bunun da farkında değiller. Şimdi bu

konudaki en son sözüm şu şekilde olacaktır; Tüm meslektaşlarım özgür düşünmeli, güdülmeye direnmeli ve yaptığı her işlemin en iyisini yapmaya çalışmalıdır. Başarısızlığı ve kendilerine kasıtlı olarak verilen eksik eğitimi ancak böyle yenebilirler.

- Bize kısaca Türkiye'deki elektrik-enerji sektörünü değerlendirir misiniz? PELKA olarak bu sektördeki gelişmelere katkınız nedir?

• Bu meslek sorunlarına ilişkin konulardan sonra Türkiye elektrik - enerji sektörünün değerlendirilmesine geçmek konuları birbirine bağlamadan mümkün değil. Bence elektrik mühendisleri bugün Türkiye'nin enerji sektörünün yapılanmasında pek etkin değil ancak elektrik sektörünün yapılanmasında etkin. Enerji sektörü tamamen siyasi yapının elinde, tercihler, seçimler yatırım planlamaları ve gerçekleştirme planları, yatırımların süreleri hep siyasi kadro ve onun bürokratlarınca belirleniyor. Burada ise, meslek ve meslek odamız EMO görüşleri yerine finans, politik etkileşimler ve benzeri ekonomik politik nedenler etkin oluyor. Örneğin bugüne kadar yapılan planların özellikle enerji kullanımındaki tahminleri hiç bir zaman gerçek olmamıştır. Bugün de görülen odur ki eğer

1980 sonrası eğitimin de etkisi ile bugünkü genç elektrik mühendislerinde mesleki bilgi Ve yönetim açısından eksiklikler görüyorum. Bu genelde onların suçu değil, toplumun bulunduğu noktada onlara verilmek istenen işlevin bir sonucu, ancak bu durumu aşmak için kişisel çaba içine girme zorunlulukları olduğu kanısındayım. Tabii toplumda sınıflar ve katmanların arasının bu kadar açılmasının getirdiği çelişkileri de yaşayan bu gençler çeşitli aymazlıklar içerisine düşmekte. Bu aymazlıkların en basiti de kendilerine işlenen köşeyi dönme ideolojisini hayata geçirme çabaları.

hemen acil önlemler alınmaz ise 1996larda enerji sıkıntısı olacaktır. Bu ayrıca, etkin yöneticilik ve aynı zamanda ekonomik ve finansal işlevlerde bulunma niteliklerine sahip elektrik mühendisi eksikliğini de göstermektedir.

Elektrik sektöründe ise elektrik mühendislerinin etkinliği sayesinde bugün elektrik malzemeleri imalat sektöründe Türkiye hemen hemen kendine yeter duruma gelmiştir. Şu andaki ana sorun kalite ve günün son teknolojisini yakalama yönündedir. Elektrik sektöründe imalat yapan yaklaşık belli başlı 100 firma vardır ve bunların çok önemli bir oranını elektrik mühendisleri yönetmektedir. Eğer kalite sorunu aşılar ve belli oranda

fazla olan kapasite de dış satımla rantabl hale getirilirse bir süre sonra ülke için yeterli ve kaliteli bir elektrik imalat sektörüne sahip olabiliriz. Tabii elektronik sektörü hakkında birşey söylemiyorum.

Pelka olarak elektrik taahhüt ve imalat alanlarında faaliyet gösteriyoruz. Amacımız çok açık ve basittir. Avrupa seviyesinde üretim ve iş yapmak. Bunun için üretimini yaptığımız vakumlu kesiciler ve otomatik sigortaları pazarın kabulünü çok fazla dikkate almadan Avrupa'nın en üst kalite sınırındaki standartlar içerisinde seçtik ve pazara kabul ettirme çabası içerisindeyiz.

Bu yönde çeşitli destekler gördüğümüz gibi özellikle bazı

taahhüt sektörünün bu ortamı sofrası olduğunu da biliyoruz.

• Başarılı meslek yaşamınızın yanısıra politik kişiliğiniz de ilgi çekiyor. Bize politikaya ilginizden biraz söz eder misiniz? Bugün Türkiye'yi nasıl görüyorsunuz?

• Daha önce anlattığım gibi ben toplumsal yaşamı ve bunun gereği olan politik çalışmalarını hep yaşantımın bir parçası olarak gördüm. Bence insanın bulunduğu her alanda politika yapması mümkündür. Bu da çeşitli kanallarla olur. Ancak önemli olan insanın bunu içinde duyması ve yaşam pratiği ile somutlamasıdır. Bu zaman gelir siyasi parti içinde, zaman gelir meslek kuruluşunda, zaman gelir

yeniliğe karşı teknokratlardan da büyük köstek gördük. Bu durum bugün içinde geçerlidir. Yenmeye ve kaliteyi kabul ettirmeye çalışıyoruz. Sektördeki gelişmelere en önemli katkımızın bu olduğu kanısındayız.

Taahhüt alanında ise özellikle yabancıların girdiği sahalarda iş yapmaya çalışıyoruz. Böylece yerli müteahhitlik koşulları ile Avrupa kalitesini yakalamak çabası içerisinde girmiş durumdayız. Başardığımız durumlar da oldu başaramadığımız da. Ancak

bir okul derneğinde olur ancak yaşam politikadan arındırılamaz. Benim politikaya olan ilgim bu düşünce tarzımdan kaynaklanmaktadır. Bu düşünceler içerisinde bugün Türkiye'de demokratik bir çok eksiklikler görüyorum. Yaşamın her bir parçasında ve her zaman her bireyin demokrasinin yerleşmesi açısından çaba sarfetmesinin gerekli olduğunu düşünüyorum ve bunu kendi yaşantımda uygulamaya çalışıyorum.

Türkiye demokrasinin tüm

öğelerine sahip olmalıdır, ekonominin yönetimi demokrasinin gelişmesini engelleyici yöndedir, gelir farklarının bu kadar fazla olması ve bunun giderek artması, Kürt sorununun üzerine askeri çözümlerle gidilmesi, siyasi özgürlüklerin kısıtlı olması, insan hakları evrensel beyannameesine karşı yapılan uygulamalar demokrasinin önündeki diğer engellerdir. Bunların aşılması yönünde bıkmadan mücadele edilmelidir.

• 1970'li yılların ikinci yarısında Elektrik Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu üyeliği ve Yönetim Kurulu başkanlığı görevlerinde butundunuz. Bize o dönemin oda çalışmaları hakkında bilgi verir misiniz?

3 Bizim EMO yönetiminde görev aldığımız dönemlerde Türkiye ve dolayısı ile de meslek odaları politik açıdan daha hareketli idi. Ben yönetimde bulunduğum tüm sürelerde EMO'da halkın genel yararları yönünde görev yapmaya ve politik etkileşimlerin özel öğelerini Odaya sokmaya çalıştım. Bunun için de sürekli bir program çerçevesinde birleşebilen ve çalışabilecek arkadaşların bir araya gelmesini savundum. Bunu belli oranda başardık da. Bu ilke bizi halk ile bütünleştirmişti. Akkuyu Nükleer Santrah'nın yapımına karşı EMO olarak başlattığımız kampanya da Anamur'da, Denizli'de, Muğla'da, İzmir'de, Adana'da sinema salonlarında yaptığımız panel ve toplantılara halkın yoğun ilgisi görülecek şeydi. Biz bu toplantılarda nükleer santral teknolojisine değil santral tipi seçimindeki önceliklere karşı olduğumuzu anlatıyorduk ve de anlayış ile karşılanıyorduk. Bugün bile belli bazı seviyelerde bu ayrımın tam olarak farkına varılmamış olduğunu sanıyorum.

• Elektrik Mühendisleri Odasının çalışmalarını

izliyorsunuz. Odaya her dönem yakın oldunuz. Bize bugünkü Oda çalışmalarını nasıl değerlendirdiğinizi anlatır mısınız?

• EMO bizim olduğumuz dönemlerde meslektaşlarımızın genel politik yapılarında bir değişimi yaşıyordu. Genelde aydın kesim sayılan EMO, üyelerinin sol düşünce çerçevesinde halk yararına girişimlerini amatörce sergilemeye çalışıyordu. Tüm iyi niyet ve iyimser görüşler ile birlikte çeşitli çelişkileri içinde taşıyor idi. 12 Eylülle birlikte gelen sekte belli bir gerilemeye neden oldu. Mühendisler belli oranda kendilerine yabancılaştılar. Bu ise Odanın işlerini etkiledi ve dolayısı ile halka olan etkisi de nisbeten azaldı. Bence demokratik meslek örgütü olma niteliğinden salt meslek örgütü olma niteliğine yöneldi. Doğal olarak toplumsal genel çalışmaları azaldı ve meslektaşlarına yönelik özel çalışmaları gündeme getirmeye başladı. Bu ise bizim dönemlerimizdeki işlevinden farklı bir işleve yönelmekte olduğunu ifade etmektedir. Böyle mi olmalıdır sorusuna kesin evet yanıtını veremiyorum.

• Mühendislik dışındaki yaşamınız hakkında bilgi verir misiniz? Boş zamanlarınızda neler yaparsınız? Hobileriniz nelerdir?

• İş yaşamı dışında katıldığım çeşitli ve çoğu mesleğimle ilgili olan sosyal toplantı ve çalışmalar dışında kendime ve aileme çok az zaman ayırabiliyorum. Oğullarımla geçirebildiğim zamanlardan müthiş keyif alıyorum.

Bir zamanlar bayağı körelmiş olan okuma alışkanlığımı son beş altı yıldır yeniden kazanmış olmaktan çok memnunum. Bol bol meslek dışı roman, araştırma ve özellikle latin kökenli yazarların tüm eserlerini okuyorum.

Bir arkadaşımın da etkisi ile son yıllarda yaşayan Türk ressamların eserlerine merak saldım. Bunlardan beğendiklerimi topluyorum. Koleksiyonum geliştikçe daha çok ilgi duymaya başladım.

Bunun dışında çok başarısız bir şekilde herhalde yaşamızın gereği zorunluluğunu duymaya başladığım spor yapmaya çalışıyorum.

Bir de sürekli kendime ayırdığım zamanı arttırmaya çaba gösteriyorum. Bu zamanı ayırabilirsem başka yapacak şeyler de var kafamda. Ancak şimdilik bunlar hayal gibi geliyor.

• Bize zaman ayırdığınız için teşekkür ediyoruz Sn. Damar.

O Ben de teşekkürler ederim.